

Dankbetuiging

Als je een boek wilt schrijven over een controversieel onderwerp, heb je onderweg veel bemoedigingen nodig. De volgende geleerden waren zo vriendelijk om dit manuscript te lezen en recensies te schrijven over het belang van dit boek voor het debat rondom homoseksualiteit:

James Barr, C. K. Barrett, John Barton, Richard Bauckham, Jürgen Becker, Brevard S. Childs, C. E. B. Cranfield, J. Andrew Dearman, James D. G. Dunn, I. Howard Marshall, Ulrich Mauser, Scot McKnight, Bruce M. Metzger, Douglas J. Moo, Jerome Murphy O'Conner, Terry C. Muck, James B. Nelson, Martti Nissinen, John Nolland, Marion L. Soards, Max L. Stackhouse, Frank Thielman, Duane F. Watson, Stephen Westerholm en David F. Wright.

Ik wil met name mijn collega's van het Pittsburgh Theological Seminary bedanken die me tijdens het schrijven van dit boek hebben ondersteund, van advies hebben voorzien en voor mij hebben gebeden. Het is een zegen voor mij dat ik een onderdeel mag zijn van een instituut dat de rechten van elk lid van de faculteit honoreert om zijn oprechte overtuigingen te verkondigen en te publiceren. De ervaring van het schrijven van dit boek heeft mij gesterkt in mijn overtuiging dat je niet kunt verwachten dat je mag genieten van academische vrijheid als je niet zelf ook dezelfde houding aanneemt ten opzichte van anderen.

Ten slotte wil ik ook nog de volgende mensen bedanken: Joseph R. Cockrell MD, die in de verschillende stadia in het ontstaansproces van het manuscript zijn tijd heeft opgeofferd om het te lezen door zijn bril van psychiater en neuroloog. Hij heeft me veel nuttige suggesties voor verbeteringen gegeven; de leden van de huisgemeente die elke donderdagavond bij elkaar kwamen en me door het hele proces van het schrijven van dit boek heen gebeden hebben; mijn vrouw Carol en mijn dochters, Caris en Eliana, wiens levens onlosmakelijk met dat van mij

verbonden zijn en die gedeeld hebben in de offers die met de totstandkoming van dit boek verbonden zijn. Ik geef alle eer aan God de Vader en de Here Jezus Christus.

Robert A. J. Gagnon

Proeflezers

De volgende personen wil ik hartelijk danken voor hun bereidheid om het manuscript van deze Nederlandse editie door te lezen en om waar nodig verbeteringen en/of wijzigingen voor te stellen, die in sommige gevallen ook verwerkt zijn in de tekst:

Prof. dr. Jan Hoek: dr. Hoek (1950) is non-resident hoogleraar systematische theologie aan de Evangelische Theologische Faculteit (ETF) te Leuven, België. Tot oktober 2015 was hij bijzonder hoogleraar gereformeerde spiritualiteit aan de Protestantse Theologische Universiteit (PthU) te Groningen en hoofd-docent aan de Christelijke Hogeschool Ede (CHE).

Ds. Jan Holtslag: ds. Holtslag is predikant van de Hervormde Gemeente Giessen-Nieuwkerk en Neder-Slingeland en preses van de classis Gorinchem.

E. W. J. Maatkamp

Inleiding

De persoonlijke risico's die inherent zijn aan het schrijven van een boek als dit

‘Je moet je laten nakijken!’ ‘Heb je je verstand verloren?’ Zulke vragen en uitspraken worden gebruikt om ongeloof uit te drukken als iemand zichzelf onnodig in gevaar brengt met wat hij doet. En je kunt deze verwijten blijkbaar het beste voor de voeten werpen van een professor die een boek schrijft over de bijbelteksten die gaan over homoseksualiteit en de interpretatie ervan, vooral als dat boek geschreven wordt vanuit het perspectief dat in dit boek wordt ingenomen.

Het is ook wel duidelijk waarom het gezonde verstand van zo iemand (van mij) in twijfel getrokken wordt. Het debat dat nu over homoseksualiteit gevoerd wordt in de kerk en daarbuiten is buitengewoon heftig. Als je dan midden in dat gevecht springt, vraag je om agressieve aanvallen. Je wordt eigenlijk bijna niet meer verrast door die explosieve toestand. Om het maar heel eenvoudig en duidelijk te zeggen: seks is buitengewoon belangrijk. Het krachtige instinct om te paren dat in het menselijke ras is ingebouwd, met zijn enorme potentie voor zowel genot als pijn, vreet een buitengewoon grote hoeveelheid van onze tijd en energie als we proberen uit te zoeken hoe we het kunnen bevredigen en beteugelen, met wie en wanneer, en hoe we het genot zo groot mogelijk kunnen maken, terwijl we de pijn voor onszelf en anderen proberen te minimaliseren.

Dit instinct om te paren kan gebruikt worden om gezinnen te stichten, een bijdrage te leveren aan een stabiele en verzorgende maatschappij in het algemeen, en om welzijn en geluk te bevorderen; maar het kan deze sociale deugden ook kapotmaken. Er staat dus veel op het spel als je je bezighoudt met om het even welk onderwerp rond seksuele ethiek.

In de culturele, politieke, religieuze en academische gebieden van ons leven worden diepe sporen getrokken door - en felle discussies gevoerd over - alles wat te maken heeft met homo-

seksualiteit en homoseksuele mensen. Er is voortdurend sprake van protest en tegenprotest over de manier waarop homoseksuelen in de media worden geportretteerd. Het politieke en maatschappelijke debat gaat over zaken als wetten tegen de discriminatie met betrekking tot huisvesting en werk; wetgeving rondom lastercampagnes; statuten die het huwelijk herdefiniëren en/of aan homoseksuele koppels de officiële partnerstatus verlenen; scholings- en trainingsprogramma's die 'tolerantie' en 'verscheidenheid' promoten; de publieke steun voor kunstuitingen; de voorwaarden voor de militaire dienst en de subsidie voor het aidsonderzoek. De kerk - plaatselijke gemeenten en overkoepelende denominaties - raakt verdeeld door grote meningsverschillen over de status van homoseksuele christenen, hun relaties en hun kwalificaties voor de (ambtelijke) dienst in de gemeente.

De ene flank doet een beroep op de expliciete uitspraken van de Bijbel over de seksuele gemeenschap van twee mensen van hetzelfde geslacht, Gods scheppingsorde, de principes van seksuele heiligheid, twee millennia kerkgeschiedenis, de invloed van de omgeving op de ontwikkeling van homoseksualiteit, het gebrek aan monogame homoseksuele relaties die lang standhouden en de negatieve effecten van homoseksueel gedrag op de gezondheid. De andere flank wijst op genetische oorzaken, de vrucht van liefdevolle homoseksuele relaties, het verouderde wereldbeeld en de verouderde kijk op zaken in sommige andere delen van de Bijbel, en christelijke waarden als tolerantie en aanvaarding. In de wetenschap is het vandaag de dag vooral erg gevaarlijk voor mensen die hun vraagtekens zetten bij de moraal die ten grondslag ligt aan de seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht. Wie zich verzet tegen de intolerantie jegens de seksuele praktijken van anderen wordt gezien als onbekrompen, als intellectueel onbevooroordeeld en als lid van de avant-garde van het gecultiveerde deel van de samenleving, van het dierbaar gekoesterde idee over zichzelf dat men 'helemaal bij de tijd' is. Onder veel vertegenwoordigers van de intellectuele elite is er sprake van een haast natuurlijk vooroordeel tegen degenen die traditionele seksuele waarden voorstaan. Hun houding ten opzichte van homoseksualiteit hangt

nauw samen met hun verdere vooroordelen. En in deze context laat ik mijn eigen mening horen, me wel bewust van de risico's.

Het eerste risico dat je loopt als je jezelf op deze manier 'voor de leeuwen gooit', is om het etiket 'homofob' opgeplakt te krijgen. Dat is een label dat voor velen gelijkstaat aan een psychiatrische stoornis. Dit etiket wordt gebruikt als een onderdeel van een overkoepelende strategie van intimidatie om een echt debat te dwarsbomen en al het hoorbare protest de kop in te drukken. Afkeuring van zondig gedrag op morele gronden, van gedrag dat destructief is voor individuen en/of de samenleving of gedrag dat niet in overeenstemming is met Gods wil, is wat anders dan angst. Dat onderscheid moet dus gemaakt worden vóór het debat verder kan gaan.

Een tweede risico is om *intolerant* genoemd te worden, waarmee men dan wellicht meteen iets denkt te moeten zeggen over je persoonlijkheid en niet alleen over je negatieve houding ten opzichte van de homoseksuele praktijk. Het is belangrijk om duidelijk te zijn over de definitie van tolerantie en de plaats ervan onder de christelijke waarden. Terwijl tolerantie op veel gebieden een belangrijke waarde is, heeft *de liefde* een hogere plaats in de christelijke levensbeschouwing (1 Kor. 13:13). Liefde en tolerantie overlappen elkaar, maar zijn niet identiek. De Bijbel vertelt over een God die de hele wereld liefheeft, maar de zonde niet tolereert. Het is zelfs zo dat de weinige keren dat woorden die als 'tolerantie' of 'intolerantie' vertaald kunnen worden, in de bijbeltekst voorkomen, die woorden vaak staan in een context die de tolerantie ten opzichte van goddeloosheid en zedeloosheid binnen Gods volk *veroordeelt*.

Openbaring 2:20 is hier een voorbeeld van: 'Maar Ik heb tegen u, dat gij de vrouw Izebel laat begaan (tolereert, *apheis*), die zegt, dat zij een profetes is, en zij leert en verleidt Mijn knechten om te hoereren en afgodenoffers te eten.'¹ De weinige keren dat

---

¹ In de meeste Engelse bijbelvertalingen wordt *apheis* vertaald met 'you tolerate' ('u tolereert'). De RSV gebruikt het woord *tolerate* verder nog slechts één keer, buiten de apocriefen, namelijk in Ester 3:8 (Hamans lasterpraat tegen de koning dat de Joden 'do not keep the king's laws, so that it is not for the king's profit to tolerate them' ['zich niet aan de wetten van de koning houden, zodat de koning er niet bij gebaat is om hen te tolereren']). Ditzelfde is ook op

tolerance en *tolerate* positief gebruikt wordt in de Engelse bijbelvertalingen betekent natuurlijk niet dat tolerantie op zichzelf niet belangrijk is in de Bijbel. Jezus' gebod tegen (ver)oordelen (Luc. 6:37) en Zijn bestraffende woorden over de huichelaars die zo graag de splinter uit het 'oog' van een ander wilden halen dat ze de balk in hun eigen ogen niet zagen (Luc. 6:41-42)² zijn twee teksten die al snel in je opkomen als je over dit onderwerp nadenkt. En de Bijbel is ook niet immuun voor kritiek tegen intolerantie op specifieke punten. Desondanks zou-

---

deze plaats te vinden in de REB, NAB, NIV en NASB: 'let them remain' ('laat hen blijven'), *lēhannihām*, *hif'il* van de wortel *nwh* = 'neerzetten, toelaten', 'toestaan, alleen laten', vgl. 2 Esdras 15:8 ('neither will I tolerate their wicked practices' ['ook zal Ik hun goddeloze praktijken niet langer tolereren']); 3 Makk. 1:22 (moediger Joden zouden de goddeloze plannen van de koning niet 'tolereren'). De NRSV gebruikt het woord *tolerate* ook in Psalm 101:5 ('A haughty look and an arrogant heart I will not tolerate' ['Wie hoog van ogen en trots van hart is, die tolereer ik niet']). De meeste vertalingen hebben hier 'endure' ['verdragen'] van het werkwoord *yākal* = 'in staat zijn, verdragen'); Mi. 6:11 ('Can I tolerate wicked scales (...)?' ['Kan Ik de weegschaal van de boosheid tolereren' (WV 2012)]) RSV, NIV en NAB hebben: 'Shall I acquit' ['Zou Ik rechtvaardigen'], REB en NJB hebben: 'Can I connive at' ['Kan Ik oogluikend toestaan'], van de wortel *zākā* = 'puur, onberispelijk, gerechtvaardigd zijn, als rechtvaardig beschouwd worden' [*qal*], of, in de *pi'el* '[het gebruik van iets] rechtvaardigen'); Openb. 2:2 ('I know that you cannot tolerate evildoers' ['Ik weet dat u slechte mensen niet kunt tolereren', HSV], zo ook de NAB en NIV. RVS heeft 'bear' ['verdragen'], NASB: 'endure' ['verdragen/uithouden']; REB: 'abide' ['blijven bij, trouw blijven aan, zich neerleggen bij']; NJB: 'stand' ['uitstaan, verdragen'], van *bastazō* = 'verdragen, uithouden, dragen' [BAGD], vgl. Sus. 1:57 ('would not tolerate your wickedness' ['zou uw goddeloosheid niet tolereren']). Naast Ester 3:8, Openb. 2:2 en 20 gebruikt de NAB ook *tolerate* in Gen. 34:7 (Sichems verkrachting van Dina was een daad die 'could not be tolerated' ['die niet getolereerd kon worden'], lett. 'zou niet gedaan moeten worden', *nif'al* van '*āsā*'); 2 Tim. 4:3 ('For the time will come when people will not tolerate (*anexontai*) sound doctrine' ['want er komt een tijd dat de mensen de gezonde leer niet meer zullen verdragen']; RSV en NASB hebben 'endure' ['verdragen, uithouden'], NRSV en NIV hebben 'put up with' ['verdragen, accepteren']; REB heeft 'stand' ['uitstaan, verdragen']; NJB heeft 'accept' ['accepteren'], van *anechō* = 'verdragen, uithouden, accepteren' [BAGD]).

² Let goed op de afsluitende boodschap voor de huichelaars, die goed laat zien wat de volgorde is als we anderen willen waarschuwen voor het kwaad: 'Doe *eerst* de balk weg uit uw eigen oog en *dan* gij zult gij scherp kunnen zien om de splinter in het oog van uw broeder weg te doen.'

den de bijbelse gegevens een mens aan het aarzelen moeten brengen voordat hij tolerantie als *de* centrale bijbelse waarde predikt. De tolerantie ten opzichte van immorele seksuele praktijken was een zonde, geen deugd. Daarom kunnen we beter een van de christelijke deugden die Paulus in Galaten 5:22-23 - 'liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, geduld, geloof/trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing' - als onderdeel van de vrucht van de Geest noemt, hoogachten in plaats van de tolerantie de eerste plaats te geven.

Anders dan in het woord *tolerantie*, suggereert geen van deze deugden een verzwakking van het morele besluit om te strijden tegen zondig gedrag. *Als* seksuele gemeenschap tussen mensen van hetzelfde geslacht inderdaad een zonde is, is een beroep op tolerantie volkomen misplaatst.

Ten derde lopen mensen die kritiek hebben op homoseksueel gedrag het risico om het etiketje *abnormaal* en *weerstand biedend tegen verscheidenheid* opgeplakt te krijgen. Net als de woorden *tolerant* en *intolerant* verbergen deze woorden waar het werkelijk om gaat in het conflict, namelijk of je van mening bent dat het gedrag waar we het over hebben zondig/schadelijk is of niet. Niemand aan beide zijden van het homoseksualiteitsdebat wil onderdeel zijn van schadelijk gedrag of de verscheidenheid dusdanig breed opvatten dat de zonde daardoor een plaats krijgt.

Een vierde risico dat bijbelwetenschappers of theologen lopen die kritisch schrijven over homoseksueel gedrag, is dat ze *onkritische wetenschappers* genoemd worden (wetenschappers die zich niet van de kritische methodologie bedienen). Echter, kritische wetenschap leidt zeker niet in één rechte lijn naar de conclusie dat de bijbeltekst die de seksuele gemeenschap tussen mensen van hetzelfde geslacht veroordeelt genegeerd moet worden, hoewel sommigen lijken te denken dat dat vanzelfsprekend is. De meeste mensen in de christelijke gemeente bedoelen met *kritisch* dat je niet alles in de Bijbel neemt zoals het er staat. Met andere woorden: je moet de tekst lezen door een hermeneutische bril, daarbij moet je rekening houden met de context van de tijd waarin de woorden geschreven zijn en die van de huidige tijd, waarbij je dan ruimte moet laten voor de mogelijkheid dat de betreffende auteur of auteurs van de bijbeltekst

hun eigen mening of die van de cultuur waarin zij leven in de tekst weerspiegelen. Op zich ben ik het met deze benadering eens. Maar als de Bijbel over dit of een ander onderwerp een standpunt inneemt dat in beide testamenten te lezen is, en waaraan ook zelfs al bijna tweeduizend jaar in de gemeente van Christus wordt vastgehouden, dan ligt de bewijslast bij degenen die een radicaal andere benadering willen doorvoeren. In elk geval is onkritisch omgaan met de Bijbel niet beperkt tot één kant van het theologisch spectrum.

Ten vijfde kunnen anderen de geleerden die openlijk vraagtekens zetten bij de moraliteit van homoseksueel gedrag, beschuldigen van *het vasthouden aan ouderwetse morele standaarden* of een *primitieve opvatting over seksualiteit*. Maar zulke etiketten smeken om het antwoord op de vraag hoe je kunt weten wat ‘ouderwets’ is. Is iets ouderwets omdat het een lange bestaansgeschiedenis heeft? Integendeel: de ouderdom en duurzaamheid van een verbod tegen immoreel gedrag is juist vaak de indicatie voor de goede uitvoerbaarheid, effectiviteit en veerkracht ervan als een cultureel model en niet voor het feit dat het vandaag de dag geen waarde meer zou hebben.

Ten zesde: sommigen zullen beweren dat het schrijven van een boek als dit het risico met zich meebrengt dat het *bovenmatig veel gewicht geeft aan het debat over homoseksualiteit*. Natuurlijk klagen we allemaal over de grote hoeveelheid tijd, energie en geld die er is gestoken in dit onderwerp. Maar blijkbaar vinden de mensen over het algemeen één ding erger dan het feit dat de kerk en de samenleving zo veel energie steken in het onderwerp, en dat is: de strijd opgeven en de ‘tegenpartij’ toestaan om het beleid te bepalen, publiek en privé, seculier en religieus. De hoeveelheid aandacht die besteed wordt aan het debat over homoseksualiteit is niet alleen gerelateerd aan het belang van het onderwerp (in de Bijbel en in de praktijk van het dagelijks leven), maar ook aan het feit dat er geen duidelijke overeenstemming is van waaruit er beleid kan worden gevormd, en het feit dat een *fundamentele verschuiving* in opvattingen nog niet *heeft* plaatsgevonden maar wel plaats *kan* vinden.

Tot slot zullen sommigen zeggen dat een boek als dit *geweld tegen homoseksuelen promoot of in de hand werkt*, hoewel de

lezers van dit boek juist worden aangespoord om in hun persoonlijke contact met homoseksuelen een liefhebbende houding aan te nemen. Maar hoewel geweld tegen homoseksuelen in alle toonaarden moet worden veroordeeld, is het niet goed om daarbij meteen de gevaarlijke manier waarop geïsoleerde en relatief zeldzame incidenten van geweld tegen homoseksuelen zijn uitgebuit om de vrijheid van meningsuiting te beperken en ervoor te zorgen dat homoseksualiteit (het praktiseren ervan) maatschappijbreed wordt aanvaard, te negeren. Ik wil graag vier dingen noemen die hierbij relevant zijn.

Ten eerste: als het voor de voorstanders van homoseksuele gemeenschap van het allergrootste belang is om het geweld tegen homoseksuelen in te perken, moeten ze allereerst bereid zijn om op respectvolle wijze het maatschappelijk debat aan te gaan met mensen die zich verzetten tegen seks tussen twee mensen van hetzelfde geslacht.

Ten tweede: we kunnen heel wat leren van Jezus' reactie op de overspelige vrouw in Johannes 7:53-8:11. Ironisch genoeg is dit de favoriete bewijstekst voor christenen die de acceptatie van homoseksueel gedrag voorstaan. In het verhaal neemt Jezus geen afstand van Zijn principiële bezwaren tegen overspel, ondanks het feit dat overspelige vrouwen in Israël vaak door een grote menigte werden gedood door steniging. Wat Hij wel doet, is het overspel een zonde noemen en haar bevelen om haar leven te veranderen (8:11). Hij kiest dus niet voor het tolereren van het overspel, maar Hij maakt een onderscheid tussen het oordeel van de samenleving ('overspel is immoreel') en de conclusie dat daarop de doodstraf moet volgen.

Ten derde: er zal geen einde komen aan het smoren van goede morele bezwaren als het verschil tussen vriendelijke, maar kritische retoriek aan de ene kant en gewelddadig extremisme aan de andere kant wordt genegeerd.³ En volgens diezelfde lo-

---

³ Het is helaas zo dat er ook in samenhang met bewegingen die verder nobele doelen nastreefden sprake is geweest van betreurenswaardige en gewelddadige acties: bij de beweging voor burgerrechten voor Afrikaanse Amerikanen; het verzet op de universiteiten in Amerika tegen de oorlog in Vietnam; de strijd tegen Apartheid in Zuid-Afrika; milieugroeperingen (bijvoorbeeld de 'Unabomber'); en de zaak van de Palestijnen, om er maar een paar te noemen.

gica zouden de Verenigde Staten in de negentiende eeuw bijvoorbeeld ook polygamie moeten hebben goedgekeurd om geweld tegen polygamisten tegen te gaan.

Ten vierde: statistisch gezien zijn de schadelijke gevolgen van verschillende vormen van homoseksueel gedrag voor de homoseksuelen zelf aanzienlijk groter dan die van de haat- en lastercampagnes tegen hen. Denk maar eens aan de ernstige gezondheidsrisico's (zoals aids) die geassocieerd worden met anale geslachtsgemeenschap en ongebreidelde promiscuïteit (vrije seks); de homomoorden, waarbij een homoseksuele man een anonieme sekspartner vermoordt die hij op een homo-ontmoetingsplaats heeft opgepikt, en het grote aantal gevallen van huiselijk geweld en sadomasochisme onder homoseksuele paren.

Het feit dat de samenleving de homoseksuele praktijk tolereert, zorgt ervoor dat meer jongeren experimenteren met biseksuele en homoseksuele contacten, waarbij ze ook met alle negatieve neveneffecten daarvan geconfronteerd worden. En dit komt nog niet eens in de buurt van de negatieve effecten die homoseksueel gedrag kunnen hebben op de relatie met God. Dan kun je je dus afvragen wat de meest 'humane retoriek' is wat dit betreft. Is dat retoriek die vanuit mededogen de seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht aanmoedigt, of een vorm van retoriek die vanuit mededogen die gemeenschap juist afwijst, terwijl zij daarnaast vriendelijkheid ten opzichte van homoseksuelen en het beheersen van homo-erotische impulsen promoot?

Als de logica van de homorechtenactivisten zouden worden toegepast op deze gevallen, zouden al deze bewegingen in de kiem gesmoord moeten zijn of worden. Maar wat eigenlijk zou moeten gebeuren is dit: sommige fervente voorstanders van de homoseksuele praktijk zouden zichzelf de mond moeten snoeren omdat sommige critici van deze praktijk het doelwit zijn geworden van doodsb bedreigingen, in hun huizen beschoten zijn, het slachtoffer zijn geworden van brandstichting en andere vormen van geweld.

De motivatie voor het ‘uit de kast komen’

Erkenning van het persoonlijke leed

De laatste jaren ben ik als gelegenheidsspreker bij kerkelijke forumgesprekken op kleine schaal betrokken geraakt bij het debat over de vraag of je ‘overtuigde, praktiserende’ homoseksuelen mag toelaten tot een kerkelijk ambt. Tijdens zulke debatten worden er vaak emotionele redevoeringen gehouden door zowel degenen die ‘uit de kast zijn gekomen’ en verkondigen dat hun homoseksualiteit een deel is van Gods goede schepping, als degenen die een stap verder zijn gegaan en met de homoseksuele levensstijl hebben gebroken. Dit soort debatten zijn meestal niet prettig voor hen die zich publiekelijk uitspreken tegen homoseksueel gedrag - voor mij zijn ze in elk geval nog nooit prettig geweest. Ze zorgen er niet alleen voor dat je kwetsbaar wordt voor alle stereotiepe reacties die hierboven al zijn beschreven en dat je jezelf in een positie plaatst die lijnrecht staat tegenover de culturele normen die in de meeste media, universiteiten en seculiere instellingen gemeengoed zijn, maar het dwingt je ook om rechtvaardig te blijven, omdat je jezelf heel goed bewust bent van je eigen tekortkomingen en het feit dat ook jij alleen van genade kunt leven. Ook moet je daardoor het negatieve benadrukken en duidelijke grenzen aangeven, in plaats van de kernwaarheden van het geloof ter discussie te stellen. En misschien is de wetenschap dat gerechtvaardigde kritiek op de homoseksuele praktijk homoseksuelen ook onbedoeld persoonlijk pijn kan doen, wel het allerergst. Sommigen van hen zijn immers al geneigd om zichzelf te verafschuwen. En daarom moet ook nadrukkelijk gezegd worden dat het feit dat iemand homoseksuele impulsen voelt *niet* betekent dat die persoon slecht is. Ik betreur alle pogingen om de homoseksuele medemens te kleineren in zijn menselijke waardigheid. Ook al zie je de homoseksuele *praktijk* als zonde en ook al vind je bepaalde aspecten van de homoseksuele lobby afstotelijk, homoseksuele neigingen hebben één ding gemeen met alle andere zondige neigingen, en dat is dat ze een aanval zijn op het ‘ik’ of het ‘innerlijk’ dat die

neigingen ervaart (Rom. 7:14-25). Het feit dat iemand wordt overvallen door homoseksuele verleidingen moet bij ons zorg, sympathie, behulpzaamheid en begrip oproepen en geen gevoelens van minachting of vijandigheid. Ja, zo'n persoon moet een gevoel van solidariteit aanwakkeren in de harten van alle christenen, omdat ieder van ons de strijd moet leveren om onze erotische gevoelens op een goede manier onder controle te houden. De homoseksuele *impulsen* die iemand ervaart, zijn dan wel zondig van aard, maar ze kunnen iemand niet als zonde aangerekend worden, tenzij de persoon aan die impuls toegeeft. Daarom is het openlijk veroordelen van homoseksueel gedrag en alle andere pogingen om homoseksuele gevoelens te voeden en rechtvaardigen, *geen* openlijke veroordeling van degenen die het slachtoffer zijn van homoseksuele verlangens en daarom mag het ook niet zo worden opgevat. Het doel is immers om het 'ware zelf' dat naar Gods beeld is geschapen, vrij te maken (of te behouden) voor een vervuld en waarachtig leven in Christus. En toch, er is een groot verschil tussen onderscheid maken met je hoofd of met je hart. Voor homoseksuelen kan een afwijzing van homoseksualiteit *voelen* als een veroordeling van *henzelf*. En jammer genoeg zal een deel van deze pijn onontkoombaar zijn, maar daar komt een andere hoop voor in de plaats, namelijk dat daardoor de grotere pijn van het leven buiten Gods verlossingsplan voorkomen kan worden. Er kan geen gezonde verandering plaatsvinden zolang homoseksuelen in een 'onwerkelijke wereld' leven, inclusief de onwerkelijkheid van verkeerde opvattingen over de manier waarop de Bijbel over homoseksualiteit spreekt. Als een homoseksueel blijft hopen dat er in het onderwijs van Jezus of in de Bijbel positieve woorden te vinden zijn over seksuele gemeenschap tussen twee personen van hetzelfde geslacht, zullen er zeker teleurstellingen komen als hij ontdekt dat zoiets daarin niet te vinden is. Denk maar eens aan Paulus' sobere terugblik op de 'brief onder tranen' aan de gelovigen in Korinthe:

'Want al heb ik u door mijn brief bedroefd, ik heb er geen spijt van. Mocht ik er spijt van gehad hebben, ik zie, dat die brief u, indien al, dan toch slechts tijdelijk bedroefd heeft; thans verblijdt

het mij, niet, dat gij bedroefd zijt geworden, maar dat de droefheid u tot inkeer heeft gebracht; want gij zijt bedroefd geworden naar Gods wil, zodat gij generlei nadeel van ons hebt geleden. Want de droefheid naar Gods wil brengt onberouwelijke inkeer tot heil, maar de droefheid der wereld brengt de dood' (2 Kor. 7:8-10).

Het was niet Paulus' doel om de Korinthiërs bedroefd te maken. Paulus had er zelfs spijt van gehad dat ze verdriet hadden moeten voelen, maar vanuit Paulus' perspectief was dit de enige, onvermijdelijke manier om hen wakker te schudden, hun duidelijk te maken hoe ernstig de zaak was, zodat het eindresultaat iets groters zou zijn dan emotionele rust, namelijk: hun verlossing.

Drie algemene redenen om openhartig te spreken

Voor mij zijn er drie redenen om me uit te spreken tegen seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht. Deze redenen stijgen uit boven de persoonlijke risico's die hiermee verbonden zijn. De eerste twee hebben te maken met de twee geboden die Jezus de grootste geboden van de wet noemt - de twee principes waarop elke ethische beslissing zou moeten zijn gebaseerd. En er is nog een derde, die te maken heeft met de urgentie van dit onderwerp in onze tijd. Laten we eerst naar het eerste principe kijken.

Als we kijken naar de verticale dimensie van het menselijke bestaan, dan moet de toewijding aan God voorrang krijgen boven alle andere overwegingen die we maken: 'Gij zult de HERE, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht' (Deut. 6:5, geciteerd in Marc. 12:30, 33 en parallelle teksten). Alles wat we doen en wie we zijn, moet voortkomen uit een verlangen om de soevereine God te behagen. Hij is de God die de mensheid heeft geschapen en bezig is haar te verlossen. Jezus' visie op Gods Koninkrijk of Zijn heerschappij betreft een transcendente, hemelse en nog komende realiteit. De mensen die bij God horen, worden dan ook opgeroepen om deze realiteit boven alles te zoeken en te bidden voor

haar komst. Nu zorgen zulke gedachten en hypothesen over Gods Koninkrijk er natuurlijk niet voor dat het nu voor eens en voor altijd duidelijk is wat de juiste houding is ten opzichte van homoseksualiteit. Maar ik ben er wel van overtuigd dat God liefhebben met je hele wezen en het bidden voor de komst van Gods heerschappij ook inhoudt dat je het najagen van seksueel genot onderwerpt aan de geopenbaarde wil van God. De gedachte dat God niet geïnteresseerd is in het reguleren van de menselijke geslachtsdrift, een van de meest krachtige en potentieel destructieve, menselijke impulsen, weerspreekt onze menselijke intuïtie en is ook in strijd met de Schrift. Vanuit de joods-christelijke traditie gezien is het een bewijs van een beperkte visie op de werkelijkheid wanneer verschillende vormen van seksualiteit aanvaard worden alleen omdat de betrokkenen instemmen met een bepaalde seksuele daad. Er moet altijd eerst geluisterd worden naar wat God wil. God roept ons op om heilig te leven. Hij wil dat we ons onderwerpen aan Zijn wil en ons niet laten leiden door onze eigen verlangens. Naar mijn mening is de Bijbel - hoewel niet het enige getuigenis van Gods wil en ook niet immuun voor kritische vragen vanuit de hermeneutiek - de belangrijkste bron om te onderscheiden wat die wil van God is. En ik zal laten zien dat de Bijbel ook heel duidelijk en krachtig spreekt over het vraagstuk van de homoseksualiteit.

Ten tweede: als het gaat om de horizontale dimensie van het menselijk bestaan, is het van belang hoe mensen zich in relatie tot elkaar gedragen. In dat kader klinkt het duidelijke bevel om ‘uw naaste lief te hebben als uzelf’ (Lev. 19:18, geciteerd in Marc. 12:31, 33 en parallele teksten; Matt. 5:43; 19:19; Rom. 13:9; Gal. 5:14; Jak. 2:8). In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (Luc. 10:29-37) geeft Jezus een bredere betekenis aan het woord *naaste* (*rē’ākā* = iemand aan wie je verwant bent, een mede-Israëliet), zodat iedereen van wie je wilt dat hij zich als je naaste gedraagt op het moment dat je hem het hardst nodig hebt, daaronder kan vallen, inclusief vijanden, vreemdelingen en mensen aan de rand van de samenleving.⁴ Jezus interpreteerde

---

⁴ Voor een nuttige, up-to-date bespreking van Jezus’ interpretatie van Leviticus 19:18 in relatie tot het vroege jodendom, zie: Gerd Theissen & Annette Merz,

liefde als ‘voor de ander doen wat je zou willen dat hij voor jou doet’ (de ‘gulden regel’, Luc. 6:31 en parallele teksten). Die liefde vraagt om een ijverig zoeken naar de verlorenen en het verlangen hen terug te brengen in de invloedssfeer van Gods verlossende werk. In onze huidige samenleving wordt het gebod om lief te hebben vaak verkeerd geïnterpreteerd als een gebod dat oproept tot tolerantie en acceptatie. Het concept van liefhebben is echter veel rijker dan dat. Ware liefde ‘is niet blijde over ongerechtigheid, maar zij is blijde met de waarheid’ (1 Kor. 13:6). De onmiddellijke context van het gebod om lief te hebben in Leviticus 19:18 onderstreept de morele dimensie van de liefde:

‘Gij zult uw broeder in uw hart niet haten; *openlijk zult gij uw volksgenoot terechtwijzen* en niet ter wille van hem zonde op u laden. Gij zult niet wraakzuchtig en haatdragend zijn tegenover de kinderen van uw volk, maar uw naaste liefhebben als uzelf: Ik ben de HERE’ (Lev. 19:17-18).

Liefde en terechtwijzing sluiten elkaar niet uit. Als je er niet in slaagt om een ander terecht te wijzen als hij zich inlaat met zelfbeschadigend gedrag of gedrag dat de samenleving schade toebrengt, of op een manier handelt die onaanvaardbaar is voor God, kun je niet zeggen dat je hebt gehandeld uit liefde voor de overtreder of degenen die zijn beschadigd door zijn gedrag. Zonder een moreel kompas is liefde niet meer dan een lege huls. Als je geen rekening houdt met het feit dat God wil dat de mens heilig leeft, wordt liefde de bevestiging van gedrag waarmee iemand zichzelf of een ander vernedert. Dat betekent dat ware liefde voor je naaste niet elk gedrag zondermeer omarmt. Hoe je de liefde ten opzichte van je naaste tot uiting brengt, hangt in grote mate af van hoe je de positieve uitwerkingen of de schadelijke gevolgen van het gedrag van je naaste inschat. Als homoseksueel gedrag inderdaad een zonde is en een belemmering voor de volheid van het leven dat in Christus voorhanden

is, dan is de gemeente verplicht om zichzelf te beschermen tegen de verzwakkende effecten van gesanctioneerde (toegestane) immoraliteit. Maar zij zijn daarbij ook verplicht om de homo-seksuele persoon te beschermen, voor wie er veel meer op het spel staat dan de bevrediging van zinnelijke impulsen. Als iemand op het punt staat om een stroomkabel vast te pakken of anderen aanspoort om dat te doen, is het geen teken van vriendelijkheid om het gedrag van die persoon te bevestigen of juist stil te blijven. Ik denk dat het, ondanks de beste bedoelingen van veel heteroseksuele voorvechters van homoseksuele erotische relaties, niet goed is voor de gemeente en voor de samenleving als geheel om homoseksueel gedrag te bevestigen. De liefde voor onze naaste vraagt van ons dat we ons uitspreken tegen zulk gedrag, soms zelfs heel krachtig. Goddelijke liefde is verantwoordelijke liefde.

De derde reden waarom het gerechtvaardigd is om te spreken, is de urgentie van dit onderwerp in de tijd waarin we leven. De deur van de mogelijkheid om je uit te spreken tegen homoseksualiteit (het praktiseren ervan) is langzaam aan het sluiten. Wat staat er op het spel op het belangrijke gebied van de seksuele ethiek? Niets minder dan de intellectuele integriteit, de vrijheid van meningsuiting en een wellicht onomkeerbare kentering in de moraliteit van de gevestigde (de belangrijkste) denominaties.

Veel homoseksuelen zijn er helemaal niet op uit om anderen ertoe te dwingen om hun gedrag te accepteren. Vaak zijn het enkel mensen met een verwonde ziel die ons medeleven, ons begrip en onze hulp nodig hebben. En veel heteroseksuele mensen die op zich niets verkeers zien in homoseksueel gedrag staan toch tolerant ten opzichte van degenen die een andere mening hebben. Maar ondertussen werken steeds meer vurige voorvechters van 'homorechten' eraan om hun tegenstanders monddood te maken door degenen die zich niet achter hen scharen publiekelijk te karakteriseren als reactionaire, gevaarlijke personen (ze stellen hen gelijk aan racisten of vrouwenhaters). Ze voeren zelfs maatschappelijke en institutionele druk uit met het doel dat deze andersdenkenden indien mogelijk overal worden ontslagen, niet aangenomen worden,

geen toestemming krijgen om een bepaald vak uit te oefenen (bijvoorbeeld door geen diploma of vergunning uit te reiken), of bijvoorbeeld geen promotie krijgen.

Persoonlijke redenen om openlijk voor mijn mening uit te komen

De drie redenen om zich uit te spreken tegen homoseksueel gedrag die ik hierboven genoemd hebt, kunnen voor iedereen gelden die van mening is dat zulk gedrag schadelijk of niet overeenkomstig Gods wil is. Mijn eigen motivatie om me met dit onderwerp bezig te houden, komt daarnaast nog voort uit mijn persoonlijke contacten met homoseksuelen in de gemeente. Sommigen van hen hebben gestreden tegen hun homoseksuele neigingen (al dan niet succesvol), anderen zijn die strijd niet aangegaan. Drie van deze contacten zijn wat dat betreft doorslaggevend geweest.

Toen ik nog aan het Dartmouth College studeerde (eind jaren zeventig van de vorige eeuw), kwam een christelijke student die ook altijd onze studentenkring bezocht 'uit de kast'. Hij maakte niet langer een geheim van zijn homoseksuele oriëntatie en liet weten dat hij van plan was om seksuele relatie(s) aan te gaan met andere mannen. Geen van de andere leden van deze studentenkring heeft ooit direct actie ondernomen, maar hun standpunt wat betreft homoseksualiteit was klip en klaar. De betreffende student kwam uit zichzelf steeds minder naar de bijeenkomsten van de kring en hield er uiteindelijk helemaal mee op. Kort na zijn coming-out had ik een gesprek met hem. Ik probeerde gewoon naar hem te luisteren, in liefde mij naar hem uit te strekken. Hij zag geen reden meer om nog langer de strijd aan te gaan met zijn homoseksuele impulsen omdat in elk geval een deel van de officiële gemeenschap van Dartmouth hem bevestigde in zijn verlangen om zijn homoseksualiteit niet langer onder stoelen of banken te steken. Waarom niet de weg van de minste weerstand kiezen, vooral als je daar ook nog toe aangemoedigd wordt? We studeerden af en gingen ieder onze eigen weg. Het feit dat hij lid was geweest van dezelfde christe-

lijke studentenkring én de duidelijke invloed die de homoseksuele lobby op de campus op hem had gehad, maakte dat ik het contact met hem niet snel zal vergeten.

Later, toen ik net was afgestudeerd aan de Harvard Divinity School, raakte ik betrokken bij een gemeente die geestelijke verzorging bood aan mensen die stredden tegen hun homoseksuele neigingen. Daar raakte ik bevriend met een man die had besloten niet langer op zoek te gaan naar seksuele relaties met andere mannen en getrouwd was met een christelijke vrouw. Als kind had hij zijn vader ervaren als een koude en afstandelijke man. Hij vond het moeilijk om 'een van de mannen' te zijn en schrok terug voor typisch mannelijke vormen van socialisatie. Met professionele hulp had hij voldoening gevonden in een toegewijde heteroseksuele relatie. In perioden van stress kwamen zijn homoseksuele verlangens soms weer naar boven, maar toch bleef hij trouw aan zijn vrouw, net zoals elke andere heteroseksuele persoon die in zijn huwelijk zijn uiterste best doet om zich aan zijn/haar beloften te houden, maar ondertussen ook vatbaar blijft voor de verleiding van ongevraagde seksuele verlangens. Het voorbeeld van deze man is mij reden genoeg om een ingetogen hoop te koesteren voor mensen die worstelen met hun homoseksualiteit.

Onlangs leerde ik een vriendelijke en bedachtzame homoseksuele man kennen. Michael (een gefingeerde naam) gaat graag naar de samenkomsten van een gemeente die juist een duidelijk standpunt *tegen* homoseksuele relaties inneemt. En toch gaat Michael naar deze gemeente, ondanks de visie die haar leden op homoseksualiteit hebben, omdat hij daar de warmte van de geloofsgemeenschap en in de aanbidding voelt, en ook een sterke erkenning dat Christus Heer is. Hij houdt zijn homoseksualiteit niet geheim tegenover de gemeenteleden, en ook niet de actieve rol die hij speelt in de evangelisatie onder aidspatiënten. Michael groeide op in een christelijke gemeente, had een gespannen relatie met zijn vader, die overleed toen Michael elf jaar oud was, en is nu hiv-positief, maar vrij van symptomen. Michael lijkt innerlijk niet verscheurd te worden door wat de Bijbel zegt en zijn eigen homoseksuele gedrag. Hij denkt niet dat er een kans bestaat dat God hem zwaar zal straffen voor zijn gedrag.

Het is niet helemaal duidelijk wie er in deze situatie nu getuigt tegen wie, maar zijn aanwezigheid scheidt wel een interessante situatie, waarin de gemeente haar vriendelijkheid laat zien, zonder haar historische standpunt ten opzichte van homoseksualiteit op te geven.

Hoewel de drie bovenstaande voorbeelden een interessant spectrum laten zien, pretendeer ik zeker niet dat deze drie homoseksuele mannen een representatief beeld geven van alle homoseksuelen. Ik heb hen gewoon genoemd om een van de factoren aan te geven die mijn interesse voor dit onderwerp hebben gewekt. Voor mij geven zij het debat over homoseksualiteit een gezicht. Zij herinneren mij eraan hoe onhandelbaar het seksuele verlangen kan zijn én dat het mogelijk is te veranderen.

De boodschap van dit boek

Met dit boek wil ik twee belangrijke punten duidelijk maken. Ten eerste dat er duidelijk, sterk en betrouwbaar bewijs voor is dat de Bijbel seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht als zonde beschouwt. Ten tweede dat er geen steekhoudende, hermeneutische bewijsgrond bestaat die kan worden afgeleid van óf algemeen geldende principes voor bijbelse uitleg óf de huidige wetenschappelijke kennis en ervaring, om de autoriteit van de Bijbel wat dit betreft aan de kant te schuiven. Kortom: volgens de Bijbel zijn man en vrouw zo geschapen dat ze elkaar anatomisch, seksueel en met het oog op de voortplanting completeren - het overtuigende bewijs van Gods wil aangaande de seksuele eenwording. Zelfs degenen die het gezag van de bijbelse openbaring niet willen aanvaarden, zouden een zichtbaar getuigenis van deze goddelijke wil moeten kunnen zien in de structuur van de schepping. Seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht is dan ook een niet te verontschuldigen rebellie tegen het ontwerp of de orde van de schepping. Als de betrokkenen de duidelijke aanwijzingen in de natuur negeren, ontoren zij zichzelf, wat resulteert in destructieve gevolgen voor henzelf én voor de samenleving als geheel. Deze gevolgen omvatten bijvoorbeeld

ook de gezondheid (vele vreselijke ziekten en een verkorte levensverwachting) en de moraal (onstabiele en destabiliserende patronen van seksueel gedrag, waarbij korte en niet-monogame relaties eerder regel dan uitzondering zijn).

Dat de focus van dit boek vooral ligt op *de seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht* of *de homoseksuele praktijk* - en dus niet op de homoseksuele *gerichtheid* - weerspiegelt het gebrek aan belangstelling in de Schrift voor de motieven achter of de oorsprong van homoseksuele neigingen. Het gaat er niet om welke neigingen iemand heeft, maar wel wat hij daarmee doet, zowel in zijn fantasie als in de praktijk. Daarbij maak ik in dit boek duidelijk dat het huidige, wetenschappelijke onderzoek het idee dat de homoseksuele gerichtheid vooral genetische oorzaken heeft niet ondersteunt, hoezeer de verdedigers van homoseksueel gedrag ook overtuigd zijn van dit idee. Men zou hoogstens kunnen claimen dat homoseksualiteit voortkomt uit een complex samenspel van genen, de biologische ontwikkeling in en buiten de baarmoeder, omgevingsfactoren en de eigen keuze. De genen - als ze al invloed hebben op de aanleg voor homoseksualiteit - spelen dan waarschijnlijk niet meer dan een indirecte rol, en geen bepalende.

Terwijl er sinds 1980 boekenkasten vol verhandelingen over homoseksualiteit zijn geschreven door geleerden of kerkhistorici die positief staan ten opzichte van homoseksualiteit (vooral de werken van Boswell, Scroggs, Edwards, Countryman, Brooten en Nissinen), zijn de werken van theologen die vraagtekens zetten bij de legitimiteit van homoseksueel gedrag kleiner in aantal en meer recent. Voorbeelden daarvan zijn de boeken van drie nieuwtestamentici, te weten Ronald Springett (1988), Marion Soards (1995) en Thomas Schmidt (1995), en een boek van de oudtestamenticus en voorganger Donald Wold (1998). Daarnaast moet ik ook de belangrijke artikelen of hoofdstukken van de hand van Richard Hays (over de hermeneutische toepassing van de Schrift) en David Wright (vooral over de betekenis van 1 Kor. 6:9) en het recente boek van theoloog en ethicus Stanley Grenz noemen.⁵ Het boek van Wold richt zich op

---

⁵ John Boswell, *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality. Gay People*

---

in *Western Europe from the Beginning of the Christian Era to the Fourteenth Century* (Chicago: University of Chicago Press, 1980), m.n. 61-117; Robin Scroggs, *The New Testament and Homosexuality. Contextual Background for Contemporary Debate* (Philadelphia: Fortress, 1983); George R. Edwards, *Gay/Lesbian Liberation. A Biblical Perspective* (New York: Pilgrim, 1984); L. William Countryman, *Dirt, Greed, and Sex. Sexual Ethics in the New Testament and Their Implications for Today* (Philadelphia: Fortress, 1988), m.n. 104-129; Bernadette J. Broonen, *Love Between Women. Early Christian Responses to Female Homoeroticism* (Chicago: University of Chicago Press, 1996); Martti Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World* (Minneapolis: Fortress, 1998); Ronald M. Springett, *Homosexuality in History and the Scripture. Some Historical and Biblical Perspectives on Homosexuality* (Washington, D. C.: Biblical Research Institute, 1988); Marion L. Soards, *Scriptures and Homosexuality. Biblical Authority and the Church Today* (Louisville: Westminster, 1995); Thomas E. Schmidt, *Straight and Narrow? Compassion and Clarity in the Homosexuality Debate* (Downers Grove: InterVarsity, 1995); Donald J. Wold, *Out of Order. Homosexuality in the Bible and the Ancient Near East* (Grand Rapids: Baker, 1998); Stanley J. Grenz, *Welcoming But Not Affirming. An Evangelical Response to Homosexuality* (Louisville: Westminster John Knox, 1998). De artikelen en hoofdstukken van Richard B. Hays zijn: 'Relations Natural and Unnatural: A Response to John Boswell's Exegesis of Romans 1', JRE 14 (1986), 184-215; 'Awaiting the Redemption of Our Bodies: The Witness of Scripture Concerning Homosexuality', in *Homosexuality in the Church* (zie onder), 3-17; *The Moral Vision of the New Testament. A Contemporary Introduction to New Testament Ethics* (San Francisco: Harper, 1996), hoofdstuk 16 (379-406). De werken van David Wright zijn: 'Homosexuals or Prostitutes? The Meaning of Arsenokoitai (1 Cor. 6:9, 1 Tim. 1:10)', VC 38 (1984), 125-53; 'Homosexuality: The Relevance of the Bible', EvQ 61 (1989), 291-300; 'Early Christian Attitudes to Homosexuality', Studio Patristica 18 (1989), 329-34; *The Christian Faith and Homosexuality* (herziene druk; Edinburgh: Rutherford House, 1994; een 29 pagina's tellend pamflet). Een aanzienlijke collectie van essays vanuit beide zijden van het debat omvat ook de volgende werken: Jeffrey S. Siker (red.), *Homosexuality in the Church. Both Sides of the Debate* (Louisville: Westminster/John Knox, 1994; de auteurs die een bijdrage hebben geleverd aan deze bundel vertegenwoordigen verschillende theologische disciplines); Robert L. Brawley (red.), *Biblical Ethics and Homosexuality. Listening to Scripture* (Louisville: Westminster John Knox, 1996; alle auteurs die een bijdrage aan deze bundel hebben geleverd zijn bijbelwetenschappers, voornamelijk professoren aan presbyteriaanse seminaries); Choon-Leong Seow (red.), *Homosexuality and Christian Community* (Louisville: Westminster John Knox, 1996; een collectie essays door professoren aan het Princeton Theological Seminary); en David L. Balch (red.), *Homosexuality, Science, and the 'Plain Sense' of Scripture* (Grand Rapids: Eerdmans, 2000; dit werk bestaat voor de helft uit artikelen van de hand van bijbelwetenschappers). In elk van deze

het Oude Nabije Oosten en het Oude Testament, maar geeft relatief weinig aandacht aan de gegevens uit het Nieuwe Testament. Het boek van Soards geeft nuttige informatie en inzichten, vooral over de relatie tussen Schriftgezag en de gereformeerde traditie. Maar de behandeling van de bijbelteksten is opzettelijk kort gehouden en geschreven in een populaire stijl, waardoor er ruimte overblijft voor een meer zorgvuldige en gedetailleerde beoordeling van de Bijbel en zijn hermeneutische relevantie. Tot op een bepaalde hoogte wordt in het boek van Springett en vooral in dat van Schmidt in deze behoefte voorzien. Toch geloof ik dat er nog steeds behoefte is om deze behandeling van bijbelteksten nog verder te voeren, en daarbij bijvoorbeeld ook de impliciete redegevende bijzinnen bij de verboden in Leviticus, de betekenis van *para physin* ('tegen-natuurlijk' of 'tegengesteld aan de natuur') in de vroeg-joodse literatuur en de manier waarop Paulus deze woorden opvat, Jezus' positie ten opzichte van seksuele ethiek en mededogen, en een meer uitgebreide reactie op de recente kritiek die de bijbelse visie op homoseksualiteit betitelt als vrouwonvriendelijk en achterhaald. Een belangrijk doel van dit boek is: het feit dat man en vrouw elkaar als lichamelijke schepselen completeren - het centrale argument in het vroege joods-christelijke verzet tegen seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht - nog zorgvuldiger en wetenschappelijker te onderbouwen dan tot nu toe gedaan is.

In de vier hoofdstukken die op deze introductie volgen, onderzoeken we het bijbelse getuigenis dat direct betrekking heeft op het de homoseksuele praktijk. In hoofdstuk 1 verdiepen we ons in de achtergrond van het Oude Nabije Oosten, de scheppingsverhalen in Genesis 1-3, de geschiedenis van de zonde van Cham in Genesis 9:20-27, de geschiedenis van Sodom

---

werken zijn de bijdragen van geleerden die de seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht afkeuren, duidelijk in de minderheid: vier of vijf van de dertien in het boek onder redactie van Siker, twee van de negen in het boek onder redactie van Brawley; drie of vier van de dertien in het boek onder redactie van Seow en vier van de elf in het boek onder redactie van Balch. Het laatste boek heb ik te laat ontvangen om het nog te kunnen integreren in mijn boek. Zie mijn recensie ervan in HBT 22 (2000), 174-243.

en Gomorra in Genesis 19:4-11 en verschillende andere klassieke interpretaties van de zonde van Sodom, de geschiedenis over de verkrachting van de bijvrouw van de Leviet (de schanddaad in Gibeon, Ri. 19:22-25), de kwestie van de cultische homoseksuele prostitutie in Israël, een aantal zaken rondom de wetten in Leviticus 18:22 en 20:13 en het verhaal over de relatie tussen David en Jonathan in 1 Samuël 18-23 en 2 Samuël 1. In hoofdstuk 2 kijken we vooral naar de betekenis van wat in het vroege jodendom, vooral bij Philo en Josephus, werd bedoeld met *para physin* ('tegennatuurlijk'). We plaatsen het dan tegen de achtergrond van het Hellenisme. In hoofdstuk 3 begint de behandeling van de vroegchristelijke getuigenissen tegen de homoseksuele praktijk met een onderzoek naar Jezus' standpunt in dezen. In hoofdstuk 4 staan we dan uitgebreid stil bij de geschriften van Paulus, met name bij Romeinen 1:24-27 (onmiskienbaar de belangrijkste bijbeltekst als het om dit onderwerp gaat) en de lijst met onzedelijkheden (de zondenlijst) in 1 Korinthiërs 6:9 en 1 Timotheüs 1:10.

In hoofdstuk 5 stap ik over van 'wat de teksten betekenden' in hun originele context naar 'wat de teksten betekenen' voor onze tijd. Als we hebben vastgesteld dat de bijbelteksten die direct over de seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht spreken, daar ondubbelzinnig tegen in verzet komen en dat voornamelijk doen op grond van de anatomische, op de voortplanting gerichte en intermenselijke completering van man en vrouw, is het uiterst belangrijk om de vraag te stellen of dit verzet ook nu, na ongeveer tweeduizend jaar, nog steeds een normatieve status moet houden in geloofsgemeenschappen. In dit hoofdstuk zal ik de zeven belangrijkste argumenten die zijn aangedragen om de geldigheid van het bijbelse getuigenis voor deze tijd te omzeilen, noemen en van kritiek voorzien.

Ik hoop dat dit boek drie dingen bewerkstelligt. Ten eerste hoop ik dat het kan bewerken dat het bijbelse getuigenis aangaande de seksuele gemeenschap tussen mensen van hetzelfde geslacht beter begrepen zal worden. Ten tweede hoop ik dat het een aantal gesloten deuren in het debat over homo-seksualiteit kan openen. En ten derde hoop ik dat het de algemene gezondheid kan bevorderen van de gemeente en de homosek-

suelen die onder haar zorg vallen. Natuurlijk zullen veel lezers positief blijven staan ten opzichte van homoseksuele relaties, ook na het lezen van dit boek. Maar ik hoop dat er in elk geval minder gepoogd zal worden om het bijbelse getuigenis met behulp van valse argumenten te ondermijnen, zoals het argument van de exploiterende (onvrijwillige, uitbuitende) aard van homoseksualiteit in de antieke oudheid, of dat de Bijbel als kind van zijn tijd de mannelijke dominantie in de seksuele verhoudingen in stand wil houden, of de afwezigheid van het idee van een aangeboren homoseksuele gerichtheid in de oudheid of het feit dat er in de Bijbel slechts weinig teksten te vinden zijn die direct over dit onderwerp spreken.

De beoordelingen van het bijbelse standpunt moeten zich concentreren op drie punten: (1) allereerst en bovenal het gezag van de bijbelse openbaring over een morele praktijk die de Bijbel ten strengste en consequent ver- en beoordeelt als een reden voor uitsluiting uit de gemeenschap van Gods verlost; (2) het getuigenis van de natuur (waar de Bijbel zelf ook naar verwijst), namelijk het feit dat de mannelijke en vrouwelijke geslachtsorganen elkaar completeren, als de meest ondubbelzinnige aanwijzing die de mensheid heeft van het feit dat het Gods bedoeling is dat alleen twee mensen van verschillende geslachten door geslachtsgemeenschap één mogen worden, en dat nog los van de directe openbaring in de Bijbel; (3) argumenten vanuit de ervaring, het gezonde verstand en de wetenschap.